

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fill. — Községeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 8 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felolós szerkesztő és lapfőigazgató:

Dr. Tóth János.

Társzerkesztő: Dr. Dudek János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.

Hirdetési árak: Egy háromhasábos petsor ára bélyegen kívül 16 fill. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor. 60 fill. bélyeggel együtt.

Nyitramegye községeinek adója.

Nagy köszönettel tartozunk Markhot Gyula, Nyitravármegye alispánjának, községeink adójának pontos feltüntetéséért a legújabb alispáni jelentésben, melyet az e hó 30-án tartandó megyei közgyűlésen fog bemutatni. Éppen kapóra jött, hogy a Roskoványi-könyvtárban találtunk egy 1883-iki országos statisztikai kimutatást Magyarország összes községeinek pótadójáról, melynek segítségével Nyitravármegye községeinek gazdálkodásából olyan következtetéseket lehet vonni, hogy azokért Markhot Gyula ur nehezen lesz oly hálás irányunkban, mint mi vele szemben.

A tavaszi megyei közgyűlés elé terjesztendő adókimutatás egyenesen megdöbbentő arányokat tüntet fel csaknem összes községeink háztartásában, mi nem csak a községi vagyion lelketlen elprédálására mutat, hanem adófizető polgáraink tetemes megterheltségével jár, úgy hogy vannak járásaink, pl. a privigyei és a miavai, tehát éppen a legszegényebbek, hol a községi költségvetés az előbbiben 107 percenttel, az utóbbiban meg éppen 149 százalékkal haladja felül az összes állami adót.

Ilyen lelkiismeretlen pocsékolása a közvagyonnak s ilyen lelketlen megter-

helteése a polgárok adófizetésének, kell, hogy gondolkodóba ejtsen, és ösztönserőleg is arra indit, hogy megálljt kiáltunk, midőn látjuk azt a rohamos sülyedést, melyet községeink, mondjuk csak az utóbbi 17 év alatt tanusítottak.

Az alispáni jelentés bevallja, hogy a vármegye összes községeinek adminisztrációja és szükséglete, mondjuk kerek számban, a folyó évre 1.045,000 korona hiányt mutat fel, melyet tehát pótadóból kell fedezni, holott az említettük 1883-iki kimutatásban Nyitravármegye községeinek pótadója koronákra átszámítva 391,000 koronát tett ki. Vagyis magyarán szólva, a községi pótadó vármegyénkben 17 esztendő alatt több mint 250%-al emelkedett.

Mig az állami adó azóta az egész vármegyében alig valamivel növekedett, addig a községek háztartása két és félszer több terhet ró az adófizetők nyakába, és két és félszer annyiba kerül, mint csak nem régen ezelőtt.

Az adófizető polgárok folytonosan nyögnek, hogy nagy az adó, hogy a súlyos állami terhek alatt roskadoznak s ez alatt nem is veszik észre, hogy voltaképpen nem is az állam nyomja el őket, hanem nyomja saját könnyelmű gazdálkodásuk, melyet a nyitrai megyeházon, úgy

látszik, nem elég hathatósan iparkodnak a régi szerény mederbe terelni.

Igaz, hogy községeinkre azóta rászózták az anyakönyvvezetést, a különféle vicinális vasuti törzsrészvényeket, melyek sohanapján fognak osztalékot adni, azt is megengedjük, hogy különféle üdvös újítás is történt 17 esztendő óta, de azok valamennyien nem alkalmasak arra, hogy községeink háztartását állandóan 250% százalékkal drágábbá tegyék, mint annak előtte.

Vegyük pl. Nagy-Surányt; ez három lustrummal ezelőtt összes községi kiadásait 2178 frttal fedezte, a folyó évben pedig 32,620 korona 78 fillérral szerepel a költségvetése, tehát csaknem nyolcszor annyi mint 1883-ban. Pedig miben változott azóta? Hogy van anyakönyvvezetője, az előtt nem volt; hogy félpapucsos kisbíró helyett most kardos hajdu hordja szét a parancsokat, jelenleg a községben három mécs ég, míg az előtt ugy okoskodtak, hogy szürkületkor minden jóra való ember otthon van, a ki pedig nincsen az vigyen lámpást magával.

De éppugy vagyunk másutt is pl. Nagy-Bossány községe 17 évvel az előtt 602 frttal fedezte évi költségeit, ma 11,256 koronával tündököl, tehát közel ezer percenttel emelkedett. Vajjon adminisztrációja

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

A csillagász.

Boros Péter matematikus volt és csillagász. Egyéb rosszat igazán nem mondhatok róla, mert nagyon kedves és szeretetreméltó fiú volt, csak épen az az egy baja volt, hogy bár csupán a harmincadik év körül járt, mindeddig többet törődött a tudományokkal, mint az élet minden örömeivel.

Ekkoriban történt, hogy egy üstökös tünt fel az égi pályán és Boros Péternek jutott a szerencse, hogy útját kiszámithassa. Hosszu, keserves munka után sikerült kisűtnie, hogy az üstökös csakhamar újra el fog tűnni s a seprős csillagzatban volt annyi gavallérság, hogy nem hazudtolta meg a Boros számítását. Az üstökös tehát elment, az én Péter barátom idegeit azonban a bonyodalmas matematikai műveletek annyira megviselték, hogy tartani lehetett tőle, az esze is követni fogja az üstökös példáját.

— Levegőváltás! — mondták az orvosok, mi barátai tehát málhákkal és jó tanácsokkal bőve megrakva egy délután a temesvári gyorsvonat egyik első osztályú kocsjába ültették.

Rohant, robogott a vonat és Péter merengve

nézte a tovatűnő erdőket. Mennyei nyugalommal dőlt hátra helyén, de ennek a nyugalomnak csakhamar vége szakadt, mikor az első nagyobb álmóson egy fiatal asszony szállott a szakaszba, kicsiny, alig hat éves leánykájával. Az asszony kábítóan szép volt, a kicsike pedig csöppet sem tartózkodó és nyomban ismerkedni akart Péterrel.

— Ilus, ülj le szépen és ne alkalmatlankodjál a bácsinak, — szolt az anyja.

— Kérem, nagyságos asszonyom, a gyermek csöppet sem zavar, — felelt Péter.

Igy kezdődött az ismeretség, a melyre bemutatkozás, majd igen élénk beszélgetés következett.

Ilus elmesélte, hogy a papa meghalt és az égben van, az asszonyka pirulva hagyta helyben, hogy özvegy. Hogy e kijelentésre miért pirult el Péter is, az bizonyára minden időkre kiderítetlen marad.

Multak az órák, egymásután maradtak el az állomások és Péter oly boldognak érzé magát, mint még soha. Csak akkor borult el az arca, mikor az asszonyka közölte vele, hogy csak Temesvárig utazik, a hol rokonait látogatja meg. Szinte rosszul esett Péternek, hogy oly hamar el kell válnia kedves utitársától.

— Szent-Péterfalva! Négy perc! — kiáltá a kalauz.

— Négy perc! — szolt az asszony, — akkor sietek és feladom ezt a táviratot. Ilus maradj itt, mama rögtön itt lesz.

A négy perc letelt s az asszony nem jött. Péter kétségbeesve szaladt a kocsi ajtajához, de hiába, késő volt, a vonat megindult.

Boros Péter elkeseredett. Már most mit csináljon ő ezzel a gyerekekkel, a ki nem is sejtji, hogy mint árva, vág neki a világnak. Csak egy félóra után kezdett Ilus tudakozódni a mama után és Péter, a ki végkép elvesztette a lélekjelenlétét, gépiesen ismételtette:

— Mama mindjárt jön!

Ez a biztatás azonban nem igen nyugtatta meg a kicsikét, mert még vagy tizenötször meg kellett ismételnie Péternek.

Gyertyámoson zseniális ötlete támadt a fiatal embernek. Cukrot vett a gyermeknek, a mivel sikerült is félóra elhallgattatnia. Péter ezalatt szorgalmasan bujta a vasuti utmutatót, s a mikor végre kisűtötte belőle, hogy mikor indul a legközelebbi vonat Szt.-Péterfalváról Temesvárra, elhatározta, hogy be fogja várni a temesvári állomáson, míg a mama odaérkezik.

A leányka kezdett nagy mértékben nyugtalankodni és Péternek ugyancsak meg kellett erőltetnie matematikai számításokhoz szokott fe-

is tizszer jobb lett-e, azt tőlök kellene megtudakolni. De nem hisszük, mert aligha rejtették volna véka alá.

Csak néhány járásra akarunk rámutatni, hogy az községek pótadójában mennyire emelkedett a prés, s mindenki be fogja látni, hogy felszólalásunk nem indokolatlanul történik. Pl. a szenici járás az 1883-iki kimutatás szerint fizetett ke-rek számban 17 ezer frt községi pótadót, most 123,000 koronát, a nyitrai járás (Nyitrát nem számítva) 34 ezer frtot, most 136,000 koronát, a miavai 3,000 frt, most 33,000 kor., póstyéni járás 15,000 frt, most 100,000 kor., privigyéi járás 9,000 frt, most 74,000 kor., nagy-tapolcsányi járás 16,000 frt, most 103,000 kor., és úgy tovább. Oly horribilis összegek ezek, hogy azok láttára nem elég az alispán platonikus nyilatkozata, hanem a községi adóügyek alapos és gyökeres gyógyításáról, kell, hogy gondoskodjunk.

Nem tévesztendő szem előtt, hogy az adózó közönség 17 évvel ezelőtt éppen megfordított viszonyban volt adóképes. Azelőtt könnyebben bírta volna el a magasabb pótadót, mint most, midőn gazdaságilag kimerült.

Azt értjük, midőn a közös hadügy-miniszter évről-évre nagyobb követelésekkel lép a delegáció elé, és minden évben azzal iparkodik csittítani a borzongó nemzeti ellenszenvet, hogy a jelen évben ilyen meg amolyan rendkívüli beruházások teszik szükségessé az emelkedést, anélkül, hogy a következő évek bármelyikében csak egy krajccárral is kevesebbet is kérne. Ezt indokolva találjuk némileg a monarchia nagyhatalmi állásában és a nemzetek eszeveszett önvédelmi versenyében. De, hogy adózó polgárainkat éppen a községi szükségletek rohamos emelkedése tegye tönkre, az, tekintve a községi adminisztráció szegényes voltát, valljuk be, mégis csak szégyenletes volna reánk nézve.

Az amerikai kivándorlásról.

Haraszthy főszolgabíró Zemplén-megye alispánjához felhívásra jelentést tett a felvidéki tömeges amerikai kivándorlásról. Ez a jelentés rendkívül tanulságos lévén, azt egész terjedelmében ide iktatjuk azzal az óhajással, hogy az abban előadottak felett ne surranjanak át azok a körök, melyeknek feladatuk komolyan foglalkozni a nép sorsával. Ime a jelentés:

Tekintetes alispán ur! Felhívására... a tömeges amerikai kivándorlás ügyében tisztelettel jelentem a következőket.

Most egy ideje ezen kérdés foglalkoztatja úgy az országos, mint a vidéki hírlapokat, foglalkoznak vele az Országgházban épen úgy, mint a Főrendiházban; már egész irodalom keletkezett ezen kérdéssel; foglalkoznak ezzel egyesek, társulatok, egyesületek, törvényhatóságok stb.; de a mint a nagymérvű hegyomlásokat nem lehet om-lásukban feltartóztatni, épen úgy nincs mód, erő és hatalom, hogy az amerikai kivándorlásnak, helyesen a pénzszerzés végett való kimenetelnek eleje vétessék, az megbüntettessék s mentől nagyobb akadályokat gördítsünk elébe, annál inkább vesz fel nagyobb és nagyobb arányokat.

En 23 éve működöm a közigazgatás terén, s ebből 20 évet itt a felvidéken töltöttem el, éber figyelemmel kísértem az amerikai kivándor-lást és szent meggyőződéseim, hogy ha nem volna Amerika, ma már lakatlan, néptelen a felvidék. Pusztán állának a felvidék földjei, rétjei, legelői s most már minden talpalatnyi föld fával, bokrokkal, gazzal lenne benőve s csak a vadaknak lenne az kedves otthonja, édes hazája.

Az amerikai kivándorlás, helyesen pénzszerzés, az 1880-ik évi inséges év végén vette kezdetét, tartott azóta folyton emelkedve, s most öltötte a legnagyobb arányokat, mivel népünk állítása szerint, még soha sem ment olyan jól a munka és kereset Amerikában, mint 1899. évtől kezdve. Husz évvel ezelőtt a legnagyobb felvidéki községekben alig volt 2-3-4 kisgazda, kinek saját marhája lett volna, feles volt az a község kocsmárosával, más zsidajával, bérlőjével, pap-jával stb. s ez igen jövedelmező üzlet volt, mivel az állat tulajdonosa, ha átadott feles tartásra 120-160 kor. vételárban egy pár tulkot, vagy 80-100 korona árban egy tehenet, az 3, 4, 5-ik évben elkelt négyszeres-ötszörös árban; s mivel az állat tulajdonosa időközben felesének adott adóra, sóra s egyéb szükségletekre apró részletekben pár forintot, a vételár az adott kölcsönök

kamatok kamatjával oly összegre mentek fel, hogy mikor a közös jószág eladatott, nem hogy jutott volna még pár forint a felesnek, hanem nagyobb összeggel még adós maradt s újra el kellett fogadnia a megkínált áru más állapotát, hogy valahogy kibontakozzék adósságaiból, ne-hogy még házi, telke is rámenjen az üzletre.

Egyesek pusztán, műveletlenül, gazdátlanul ott hagyták házaikat, földjeiket s elmentek a dugszdag alvidékre szolgálni s ha a kincstár adóhátrálékba kítűzte az árveréseket, az ily pusztá telkekre ráfizette a az eljárási költségeket, mivel számtalan eset volt, hogy a 40-60 korona adó-ával terhelt ingatlanosság el kelt 6, 8, 10, 12 kor. vételárban, különösen a „Beszkidek“ alján s így a m. kir. kincstár akkor már fel is hagyott az árverésekkel.

A mint azonban megindult az amerikai ki-vándorlás, első volt az, hogy az adóhátrálékos rendezte kincstári terheit, tartozásait; azon telkek pedig, melyek részint adóba, részint magán hite-lezők által elárvereztettek, vagy tulajdonosaik által potom árban, pár forintért elzalogosítottak, 10-20-szoros vételárban visszavásároltattak úgy, hogy most már alig van paraszttelék más kézen, mint a kisgazda kezén. Itt Homonna mellett van egy kis község, hol a volt kocsmáros 15 évvel ezelőtt kocsmái hitelből kifolyó követeléseire elárvereztetett 33 negyed telket s azt 50-60-80 korona vételárban maga vásárolta össze; most egy sincs már kezén; visszavásárolták azt volt tulajdonosaik, vagy egyes kisgazdák, de 1800, 2000, 2400 korona vételárban.

Azóta mindenkinek van sok szép igavonó és haszonmarhája, okszerűbb gazdálkodást foly-tatnak s az uzsorások teljesen elvesztették a talajt lábaik lábaik alól. A ronda kis házakat, illetve viskóikat sorban bontogatják le, építenek nyakra-főre csinos, egészséges, jó lakházakat kőből, téglából, vagy fából s úgy, hogy ezeket már lehet szellőztetni, tisztán tartani, a mi különösen fontos a közegészségre.

Több gondot fordítanak öltözetükre, táplál-kozásukra s amazt a luxusig, emezt a prédaságig viszik. Általánosságban emelkedik a jólét, a meg-elegedés. Ha pedig ismét kezd ingadozni a kis-gazda vagyoni helyzete, ismét kimegy pár évre, vagy kiküldi egyik-másik családtagját s továbbra is fentartja magát és családját, gazdaságát.

Van olyan, ki már 4-5-ször volt kint és ismét csak visszatért és visszatér.

A földek, az ingatlanok értéke rohamosan emelkedett, előbbi értékük huszszorosáig s minden talpalatnyi földnek van sok és igen jó ve-

jét, hogy a gyermeket szórakoztatni tudja. El-mondta, micsoda remek ajándékokat fog neki venni, azt is kijelentette, hogy apja lesz Ilusnak, egy szóval annyi mindent beszélt össze-vissza, hogy barátai, sőt maga az üstökös is, melynek járását kiszámította, valami gyilkos kárörömet éreztek volna, ha tanui lehettek volna ennek a kinos vergődésnek.

Igy érkeztek meg Temesvárra. Péter kiszál-lott Ilussal és a váróterembe ment, de a leányka, a ki bizonyára hozzá volt szokva, hogy korán fekdjék le, sok gondot okozott neki. Hosszas töprengés után elhatározta Péter, hogy hotelbe száll, a gyermeket lefekteti, maga pedig vissza-megy az allomásra és bevárja Ilus anyjának a megérkezését. Így is tett, de csak akkor vette észre, mikor a szállodában le akarta fektetni a gyermeket, hogy azt sem tudja, hol kell kezdeni a gyermek levetkőztetését. Csöngetett a szoba-lanyuk és meghagyta neki:

— Fektesse le a gyermeket. Nekem még el kell mennem, egy óra múlva visszajövök!

A szobaleány csodálkozva tekintett rá, de Péter azt nem vette észre, hanem egyenesen visszatért a pályaudvarba. Ott megívott egy üveg bort, és egyre az ő szép utitársnőjére gondolt. Csakhamar rájött, hogy csillagvizsgálás a nők

szemében, jóval érdekesebb, mint például az ó-gyallai toronyban. Olyan gondolatok jártak a fejében, amelyeket még huszonnégy óra előtt legalább is frivoloknak tartott volna.

A legközelebbi vonat a pontos időben meg-érkezett, de Ilus anyja nélkül. Ez a körülmény Pétert rendkívül zavarba hozta. Már most mit tegyen? Mit csináljon a gyermekkel? Búsan in-dult vissza a szállodába s mikor ott a szobája kulcsát kérte, a portás szolt neki, hogy fáradjon a szálló irodájába. Péter belépett a szobába, a hol már várt reá egy rendőrfogalmazó egy de-ktívvel. A hotel tulajdonosa is ott volt.

— Kihez van szerencsém? — kérdezte a rendőrtisztviselő.

— Nevem Boros.

— Van valami igazolványa?

Péternek a zsebében minden más található volt, még budapesti lakásának a kulcsa is, csak épen igazolványa nem volt.

— Hova utazik ön?

Péter megmutatta körutazási jegyét.

— Ah, a Balkán-félszigetre? Ön a törvény nevében foglyom!

A meglepett embert a detektív a rendőr-ségre kísérte, a hol azonnal kihallgatás alá fog-ták. Péter izgatottan kérdezte:

— Miért tartóztatnak le engem?

— A büntető törvénykönyv rendel, hogy a ki tizennégy éven alóli gyermeket akarata elle-nére erőszakkal, fenyegetéssel vagy ravaszsággal elvisz, az gyermekrablás büntettét követi el és öt évig terjedhető fegyházzal büntetendő.

Mikor Péter az ötévi fegyházat hallotta, a fogai vacogva verődtek össze. S ez a fogvacogás átkozottul gyanus volt.

A rendőrtiszt most elmondta a félholtra ijedt férfinak, hogy a kis leányka elbeszélése sze-rint a vele lévő bácsi nem atyja neki, hanem úgy rabolta el őt az anyjától. A szállóbeli szo-baleánynak mondta ezt el a gyermek, a szoba-leány pedig azonnal értesítette a gazdáját, ez meg a rendőrséget. Ilust is kihallgatták, kinek az a vallomása, hogy Péter cukrot vett neki és mesés kincseket ígért, ha panaszaival elhallgat, csak megerősítette a gyanut Péter ellen. A legna-gyobb gyanúkat azonban a Balkán-államokba szóló körutazási jegy szolgáltatja. Itt van ugyanis főfészke a fiu- és leánykereskedéseknek. S az ő jegye ide szolt...

Hasztalan bizonygatta Péter az ártatlansá-gát, hasztalan beszélte el, hogy mint maradt a gyermekkel egyedül a vasuton, hogy vette aztán magához, remélvén, hogy visszaadhatja anyjának,

vője, csak az sajnos, hogy nincs egyes helyenkint annyi, a mennyi drága pénzen elkélne. Itt magasabb ára van egy hold földnek, mint Alsó-Zemplénben, vagy Szabolcsban.

Vannak községek, melyek hallatlan magas vételárban megszerezték a földesuri birtokrészeket.

S ezen általános jólétet bizonyára sem az állam, sem a társadalom, sem egyes birtokosaink jóakarata, hanem kizárólag Amerika idézte elő, habár készségesen elismerem, hogy úgy 6 évtől kezdve már az állam részéről is történik egy kis mérvbeni tevékenység, különösen az állattenyésztés terén s jó vetőmagvak — habár igen csekély mérvben — kiosztása által; de eddig bizony senkinek jóakarata soha sem tapasztalta ezen elhagyott, szegény, nyomorult vidék népe. Iskolák nincsenek, a nép szellemi nivójának emelésére most sem történik semmi, hol van iskola — talán négynek kivételével — abban nincs köszönet. Nagybirtokosaink itt nem laknak, a néppel nem érintkeznek, a nép teljesen tisztviselőiknek, bérlőiknek van kiszolgáltatva. Szívesen bérelné a nép a földesuri birtokokat s fizetne sokkal többet, de a bérlőnek nem tud hozzájutni.

Egyes nagybirtokosaink szívesebben adják bérbe Galiciából jelentkező zsidóbérlőknek birtokaikat, kik kevesebbel elégednek meg, mint a mi zsidóink s így képesek többet fizetni s az ilyenek aztán bejönnek vejeikkel, sógoraikkal, rokonaikkal — mint különböző című gazdasági alkalmazottakkal s ezek aztán itt maradnak végleg, mivel a bérlet csak arra való, hogy az alatt itt szerezenek egy kis ingatlant, vagy legalább belhelyet házzal. Ezekkel szemben aztán tehetetlenül áll a hatóság, kiutasításra már nincs jogos, törvényes alap. — Ezek aztán ártalmára vannak nemcsak népünknek, hanem saját hitsorsosaiknak is, a kik már beleélték magukat a mi viszonyainkba s már érzésben, hazaszeretében is egybeforradtak velünk.

Az ily bérlők a bérleti összeget kiszedik a néptől legelő-díjak címén, mivel az állattenyésztés az amerikai pénzen oly nagy lendületet vett, hogy legelőbérletek nélkül a kisgazda el nem lehet, a bérlőnek ingyenben maradnak a földek, rétek.

Adnák csak bérbe birtokaikat földesuraink a népnek; meglátnák pár év múlva ennek roppant kihatását a népre, a közjólét általános emelésére s a be- és kivándorlásra.

Én megkerestem járásom postahivatalait,

a ki azonban nem érkezett meg. — Ön hazudik! — hangzott a válasz. — Ha ön a vasuton egy utasnak a holmiját találja, köteles azt az állomás illetékes egyénnek átadni, ha magához veszi azt, lopást követ el s ezért elítélik. Ezzel Pétert elvezették és magános zárkájában alkalmat adtak neki, hogy szép utitársnőjéről gondolkozzék . . .

Azt már tudjuk, hogy Gálné — így hívták a Péter szép utitársnőjét — Szt.-Péterfalván a táviratozás közben lekészt. Akkor ért a peronra, mikor a vonat már elindult. Találomra felugrott az egyik kocsihoz s csak mikor a kalauznak a jegyét átadta, világosodott fel arról, hogy a kolozsvári vonatra ült. A kalauztól tudta meg azt is, hogy Szt.-Péterfalvára csak késő éjjel térhet vissza, s csak másnap reggel lehet Temesváron.

Kétségbe volt esve, de gondolta, barátságos utitársában csak lesz annyi emberség, hogy gondját viseli a gyermeknek, s ha maga tovább is utazik, a gyermeket a temesvári pályaudvaron átadja. Gálné azonnal sürgönyözött temesvári rokonainak, hogy vigyék el gyermekét az állomásról, mert ő csak holnap reggel érkezik meg. A rokonok természetesen rögtön az állomásra siettek, de a gyermeket nem találták ott. Másnap reggel aztán megérkezett Gálné, az átvirrasztott

hogy mutassák ki nekem, mily összegek érkeztek az 1899. év folyamán Amerikából s a folyó év első negyedében s ennek eredménye a következő: Mult 1899. év folyamán érkezett 749,788 k. 74 fl. Folyó év első negyedében 257,749 k. 43 fl.

Összesen: 1,007,538 k. 17 fl.

Most ha már tekintetbe vesszük azt, hogy a kintlévők évek óta már nem küldik haza összereszményeiket, mivel megtörtént, hogy az alatt, míg ő kint dolgozott és keresett, neje, vagy hozzátartozói elverték keresményét, s ha hazajött, pénz helyett adósságot talált, tehát csak 30, 80, 100 koronát küldenek haza évente az adó és egyéb közterhek kifizetésére, vetőmag beszerzésére, bizonyára négyszeresre tehető azon összeg, melyet magokkal hazahoznak. Hiszen itt nap-nap mellett halljuk, ez, meg az hazajött s hozott 800, 1000, 2000 frtot s még többet is.

Már most, hogy lehet azt követelni, hogy a nép maradjon itt, hol 30, 40, 50 krt keres naponta — ha ugyan akad napszamos munkája — s ne menjen oda dolgozni, honnan 1 év alatt százakat küld vagy hoz haza.

Földje vadvizes, terméketlen, többször nem adja vissza a vetőmagot s ha már 1—2% a maghozam, már akkor az eseményszámba megy. Hol nincs ipar, kereskedelem, forgalom, ott nincs munka és kereset. Ott soha sem lát pénzt a föld szegény népe.

Nem jajgatni, akademikus beszédekkel kell küzdeni a kivándorlás ellen, hanem alkotni és tenni is. Népünknek fogalma sincs a helyes szántás-vetésről, a talajjavításról, az okszerű gazdálkodásról. Fel kellene tehát itt állítani mint a parasztgazdaságokat s oktatni a népet, kézzelfoghatólag bebizonyítani előtte, hogy itt is lehet okszerű gazdálkodás mellett fokozni a föld termőképességét s emelni ezáltal a közjólétet és megélhetést. Lehetne itt megvenni egy birtokot, felállítani egy mintagazdaságot, gyártatni rajta alagsóveket s rábírnai a népet, hogy a kiállítás árban vásárolja az alagsóveket s alagsóvezeze földjeit, mivel minden fáradságának megölője itt a tul vadvizes, nyirkos talaj. Legfőbb kíváncságot azonban az, hogy az állam vegye át a nagy-mihály-homonna-mező-labore lizskói és homonna-szinna-baligródi, nemkülönb a mező-labore-csertész tilavai utvonalat állami utakká, mivel így állandó kereseti munkához jutna a szegény nép s elérnök azt, hogy a megmaradt közmunkával kiépítenék községi közlekedési utainkat s ezzel faipari vállalatoknak nyitnánk új kapukat, mert a fenti utak mentében már kihasz-

éjszaka után kissé bágyadtan, és a halálraijedt rokonoktól hallotta a szomorú hírt, hogy gyermeke nincs itt. Rögtön értesítették tehát a rendőrséget s csak hosszas szaladgálások után találtak végre egy másnap délfel a Gálnéból, Ilusból és a szabadon bocsátott gyermekrablóból álló kis társaság.

Mi pedig, a Péter budapesti barátai, nyolc nappal később kettős meglepetésre ébredtünk. Csillagász barátunk tudatta velünk: először, hogy még mindig nem ért tovább, mint Temesvárig; másodsor: hogy jegyet váltott egy előtünk ismeretlen, Gálné nevű szép özvegyasszonnyal.

Ilyenek az asztronomosok! *Hervay Frigyes.*

Sziporkák.

Költői büszkeség.

A.: Uram! Az ön regényében némely helyen oly természetű az esetelés, hogy olvastára igazán rosszul lettem.

B.: Asszonyom, ön hizeleg.

Könnyeiket kisajtolni a sorsnak és az embernek előjoga, könnyeiket hullatni a szerencsétlenségé, könnyeiket fölszárítani az emberszereteté, könnyeiket eltítkolni pedig a nagyság előjoga.

náltattak az erdők és nincs kereset. Rosszul esik azt tapasztalni, hogy az állam sorban veszi át a dugaszdag alvidék útjait; csak most olvastuk, hogy Békésvármegye összes utai átvették állami utakká, velünk pedig nem törődik senki. Pedig Békésvármegyében 1 hold föld több hasznot hoz, mint itt 3 egész telek.

Hiába minden közbelépés, népünket a tömeges amerikai kivándorlástól visszatartani nem lehet, nem lehet pedig még kevésbé az által, hogy utleveleik ellen akadályok gördítettek, mivel nap-nap mellett folyton mennek s tizszerannyian utlevél nélkül, mint utlevéllel.

Az utlevélügyek késedelmes elintézése felette káros a népre, mivel kétszer-háromszor visszatérítik Kassáról, Budapestről, Zsolnáról, Otvizsínból; de negyedszer mégis csak kimegy, ez azonban négyszeres utiköltségébe került, úgy, hogy 1 évig jól kell ott dolgoznia, hogy ezen költségeit beszeresse.

Ügynökök vesznek Bécsig való elkísérésért egyesektől 80—100—120 krt; ezeket elfogni nem lehet, mivel . . . most nem akarom előadni, hogy miért, szíveskedjék csak a tekintetes alispán úr felkérni öngyméltóságát a belügyi miniszter urat: utatasson csak Mező-Laborctól egyelőre csak Mihályiig és Kassáig titkosrendőröket minden vonaton s meglátja, hogy mi történik a vasuton . . .

Most csakis azok tartóztatnak fel, kiket nem kísérek ügynökök s így másoknak nincs abból hasznuk. Itt, ha egyes tudva levő ily ügynökök ellen eljárás tétetik folyamatba, nem lehet ellenök bizonyítani, mivel a nép hálás irántuk és javukra vall, el nem árulja őket.

Ma is hallottam, hogy egy Sch. M. nevezetű lakatossegéd, ki ellen nyomozást és eljárást tettem folyamatba, vitt innen Bécsig 7 embert és személyenkint ott átvett tőlük 135 forintot hajójegy váltására és megszökött tőlük; valószínűleg Amerikába ment azon a pénzen.

Tagadhatatlan azonban, hogy az Amerikába való kimenetelnek vannak káros következményei is; sokan elhalnak ott, sokan soha többé vissza nem térnek; egyesek láb, kéz nélkül, elnyomrodva térnek haza, mivel a nehezebb s legveszélyesebb munkákat végzik ott. A föld alatt kőszénbányákban, kőbányákban stb. dolgoznak, mivel ott s ezért fizetik őket legjobban.

Hadköteles korban álló, illetve hadkötelezettségöknek eleget nem tett férfaink javarésze, mint nős ember 2—3—4 gyermekkel kerül onnan haza, jelentkezik s ha besorozzák, családot hagy itthon s megy 2—3 évre katonáskodni. Most már a lányok is tömegesen mennek ki, mivel itt nem, csakis Amerikában mehetnek férjhez. Ma-holnap nincs itt napszamosunk, cselédünk s hiába minden rábeszélés, a népet Amerikától visszatartani lehetetlen és az nem fog sikerülni soha senkinek.

Habár én nem pártolom ezen kivándorlást s igyekszem lebeszélni a népet erről, de minden igyekezetünk hiábavaló s épen ezért kényszerítve voltam arra, hogy a fentebbiekben részletesen előadjam ennek hasznos és káros voltát, jól tudván azt, hogy ezzel igen sokaknak bizonyára nem tetsző dolgot művelek . . .

A tisztviselő-telep.

Tagadhatatlan hogy Nyitraváros rohamosan fejlődik, mert az utcák kövezése által nagyon változott, de minden oldalról egyuttal figyelmissé is lettünk a hiányokra. Nagy áldozattal látunk egyet más létesíteni, mi Nyitraváros előnyét előmozdítja, csak a terhek annyira szaporodnak, hogy utoljára az adófizetők és azokkal együtt a város is tönkre megy, ha azon idejekorán segítve nem lesz. Azt csak úgy lehet elérni, ha a terheket több adófizető között elosztjuk, tehát szaporítani kell az adófizetők számát, az pedig a mostani körülmények között lehetetlen.

Nyitrán a lakbér már oly magas mint a fővárosban, csak annak kényelme nélkül. Ha esetleg valaki Nyitrán letelepedni akar, nem talál lakást. Az utolsó hat év alatt a lakosok négyezerrel szaporodtak, de nem tapasztaljuk, hogy a házak is szaporodtak volna, a háziurak pedig jajgatnak a nagy pótdadó miatt, de nem gondolnak arra, hogy lehetne azt alább szállítani.

Több ház és több ember között elosztva, egyesekre kisebb lesz az adó. A tisztviselő-telep egyelőre ugyan nem fog nagy hatást gyakorolni, mert a kiszemelt káptalani telken*) csak ötven ház a kerttel együtt fér el, holott több száz tisztviselő van Nyitrán. Ezen ötven ház telepítése azonban azt fogja eredményezni, hogy azok a tisztviselők, kik ma kevésbé megfelelő lakásban vannak jobb lakásba költözhetnek át.

Ne legyünk egyoldalúak és tekintsünk a tisztviselőkre. Fizetésük korántsem oly nagy, hogy a családokat képesek volnának biztosítani. Mért ne lenne Nyitrán a tisztviselőnek az az előny nyújtva, mint más városokban, hogy a lakbért a családjá jövője érdekében összegyűjtse? Jelenleg az kidobott pénz, mely hasznat nem hoz. Pedig a tisztviselő-telepen ezzel a lakbérrel az első perctől kezdve háztulajdonos lesz, úgy a lakbért családjának gyűjti, mert neki egy házat hagy hátra, ha meghal; mit más körülmények között nem vehetett volna. Mindenki beláthatja, hogy ez a tisztviselőkre nézve áldásos.

Hol volna legalkalmasabb a tisztviselő-telepet létesíteni? A tisztviselő, kinek hivatása zárt helyiségben ülve működni, annak okvetetlen szükséges, hogy hivatalos órákon kívül egy kis mozgást tegyen és egészséges lakásban tartozkodjék. Nyitrán lehetne a vasut felé fekvő szántóföldeken; de azok oly drágák, hogy egy tisztviselő azt nem fizetheti. Továbbá a sörház és kórház között, hol a gyári füst és a kórházi bacillusok között laknék, azt nem lehet elfogadni. Épügy mint a törvényszéknek a vasut felé való építkezését, mert az utóbbi a városnak oly terhet róna nyakába, melyet nem volna képes elviseini. Az a háziurakat tökretenné; ott a csatornázás, légszuszvatetés, kövezés stb. a városi pótdadót több százalekkel emelné. Tehát sokkal jobb volna a Zobor alatt. Ott egészséges a levegő, a Zobor mindig jobban népesedik, úgy hogy jelenleg a Zobor adó tekintetében már mint Nyitraváros beltelke szerepel. A Zobor és Nyitraváros közötti terület ki lesz építve, miután a Nyitra folyó szabályozása által az árterület megszűnik (?) A terület úgy mint a pénz amortizációra a tisztviselő-telep létesítésére, rendelkezésre állanak, most csak a tisztviselőktől függ, hogy ez előnyüket fontolóra vegyék.

Metzger Ede.

*) Kövte nisszük, hogy a várostól egy kilométernyi távolságra eső helyen lehetne elfogadható telepet létesíteni. Telnek idején a közlekedés nagyon bajos, a tisztviselők gyermekeinek, kik iskolába jární kötelesek, meg csaknem lehetetlen. Szerk.

Ujdonságok.

Személyi hírek. Gr. Batthyány Vilmos dr. pápai kamarás, püspöki titkár üdülés céljából hosszabb időre Wörishofenbe utazott. — Szathmáry Géza és báró Nugent Laval treneséni honvéd-századosok áthelyeztettek, és pedig az előbbi Versecré, utóbbi pedig Nagy-Váradra. — Meyer Guidó, nyitrai honvéd-tábornok az elmúlt héten legfelsőbb kihallgatáson volt a királynál, hogy legújabb előléptetését megköszönje.

Egyházi hírek. Kapallay István, kiérd. ó-besztercei ker. alesperes és újonnan kinevezett teplicai plebános f. hó 25-én tette le a püspök úr ő milga kezeibe az apostoli hitvallást és a szokásos esküt.

Jövő vasárnap vagyis Pünkösdi ünnepén a vári székesegyházban, amely már

előtte való napon este 6 órakor veszi kezdetét. Vasárnapon az isteni tisztelet kezdődik 9 órakor szentbeszéddel, s utána püspök úr ő méltósága ünnepélyes szent misét mond.

Főgimnáziumunk volt tanítványait tisztelettel kérem, sziveskedjenek a szegénysorsu gimn. tanulók ruhaalapítványára vonatkozó izeiket illetőleg adományaitak mielőbb hozzám juttatni, hogy az alapítványt a törvényes módon rendeltetésének átadhassuk. Az alapítványt gyűjtő bizottság nevében Petrovics László biz. pénztárnok.

Ünnepély a kath. kőmives-egyletben. Áldozócsütörtök délután a nyitrai kath. kőmives-egylet rendkívüli közgyűlést tartott, a melyen vendégképpen dr. Bobok József apátkanonok és a helybeli legény-egylet Czeizel Antal ügyvezető alelnökkel élén megjelentek. Jeszenszky Alajos kanonok-elnök megnyitván az ülést, s előadta az összejeövetel célját, erre egy a két testvér-egyletből álló 6 tagu küldöttség a két elnök vezetése alatt küldetett ki Czeizel Gábor apátkanonok urhoz, hogy őt a gyűlésen való megjelenésre hívják. Míg a küldöttség oda járt, Belák József felolvasást tartott római zarándok utjáról. Ennek végeztével az időközben érkezett Czeizel kanonok ur az elnök által üdvözöltetett, ki szép szavakkal esetelte a pápai áldás mivoltát, melynek végén a püspök ur megbízásából a jelenlevőkre ő Szentsége áldását osztotta ki, melyet az egyház feje a nyitrai kath. kőmives és legény-egyletnek küldött, mit a közgyűlés térden állva fogadott. Ezután Kender Mihály egyleti tag indítványára gróf Batthyányi Vilmos dr. pápai kamarás, püspöki titkár a közgyűlés a kőmives-egylet tiszteletbeli tagjává választotta.

A nyitrai kath. főgimnázium szegénysorsú tanulóinak ruha-alapítványára legutóbb a következő adományok érkeztek: Csulák L. Cyrill szerzetes Mária-Zell 2 kor. 4 fill., Chrenóci Nagy József dr. közös legf. számvevőszeki osztálytanácsos Bécs 20 kor. 10 fillér, Riszner Kázmér köz. legf. számvevőszeki számtanácsos Bécs 5 kor., Herald Antal plebános Alsó-Köröskény 1 kor., Karsay Imre urad. főszámvevő Ürmény 20 kor. Összesen 48 kor. 14 fill., a mi az eddig kimutatott 1319-18 koronával együtt 1367-32 koronát tesz ki. Nyitra, 1900. május hó 25-én. Petrovics László, biz. pénztárnok.

Fürdők-megnyitása. A Gisser-féle Nyitrafürdő, valamint a szigeti Arnold-féle hidegviz-fürdő, melyet tulajdonosa teljesen renováltatott és minden kényelemmel berendezett e napokban megnyitott. Ezen testet edző és üdítő fürdőnek használatát annyival is inkább ajánljuk, mivel hidegviz-fürdő különösen jó hatással van az emberre, ha a fürdés után egy sétát tesz, amire úgy a Gisser-fürdő környéke, mint a sziget lombos fái alatti árnyékos és pornélküli utak igen alkalmasak.

Cigány invazio. Pénteken délután egy portyázó csendőr járőr a járásban egy 42 főből álló cigány karavánt szedett fel, és miután ezek a csendőrlaktanyában el nem fértek, az egész truppot 4 szekérral és lovakkal együtt a városház udvarára terelték. Fáraók ezen barna ivadékaik az udvar kövezetén azonnal táborot ütöttek, a hol az éjszakát is töltötték. Másnap reggel szintarka képet nyújtott a toilette csinálás. Férfiak, ifjak, vén cigányasszonyok, leányok és gyermekek rongyos ruháikat levetették, kiporolták és a szekerekre aggatták kiszellőzés végett. Mosakodás és fésülködés, mint a szegény cigányoknál teljesen felesleges fényezés, elmaradt.

Nyitravármegye népesedési mozgalmá 1899. évben a következő volt: Nyitra városban nősült 110, született 535, meghalt 554; apadás 19. Érsekújvár városban nősült 119, született 596, meghalt 392; szaporodás 204. Szakolca városban nősült 54, született 174, meghalt

147; szaporodás 27. Nyitrai járásban nősült 420, született 2188, meghalt 1485; szaporodás 703. Érsekújvári járásban nősült 269, született 1440, meghalt 909; szaporodás 531. Vágsellyei járásban nősült 290, született 1596, meghalt 1082; szaporodás 514. Galgóci járásban nősült 319, született 1768, meghalt 1189; szaporodás 579. Vágújhelyi járásban nősült 363, született 1684, meghalt 1091; szaporodás 593. Póstyéni járásban nősült 225, született 1115, meghalt 728; szaporodás 387. Miavai járásban nősült 249, született 1236, meghalt 910; szaporodás 326. Szenici járásban nősült 322, született 1328, meghalt 809; szaporodás 519. Szakolcai járásban nősült 291, született 1098, meghalt 766; szaporodás 332. Tapolcsányi járásban nősült 289, született 1703, meghalt 1355; szaporodás 348. Zsámbokréthi járásban nősült 192, született 930, meghalt 625; szaporodás 305. Privigyei járásban nősült 378, született 1901, meghalt 1302; szaporodás 599.

Választók összeírása. A nagy-tapolcsányi v. kerület korosi körjegyzőségében összesen 120 választó van összeírva, még pedig Koroson 39, Kis-Bölgvényben 12, Nagy-Bölgvényben 17, Alsó-Helbényben 7, Felső-Helbényben 9, Szolcsánkán 11, Ooron 25. — Csáporon a választók száma 53 (1900-ban volt 58), Cabajon 38 (1900. évben volt 43.) — Tótmegyerén 102 (előbb 104).

Bucsujárás. Érsekújvár katolikus hívői közül ez évben 292-en vettek részt a sasvári kegyelet bucsujárásban, kiket Demkovits Ádám káplán kalauzolt oda. A bucsusok az egyheti utról vasárnap 6 órakor jöttek meg jó egészségben, kiknek elébe ment Fabián János c. kanonok s ez uttal ő leány vitte ki ama díszes Mária-képet, mely eddig a Kappel-féle házban volt és a Béka-utca végén felállított szoborba téve, azt felszentelte és a kegyelet emlékének átadta s megemlékezve amaz adakozókról, kik azt önköltségükön föllállították.

Aranylakodalom. Luley János oszlányi főszolgabíró szülei Luley Arnold és neje házasságuk 50 éves évfordulóját ünnepelték. A család titokban készült, hogy az aranylakodalmasokat meglepje, de Oszlány városa evvel is kifejezni akarván szeretetét főszolgabíróját iránt, nagy meglepetést készített elő. Már reggel mozsárlövés figyelmeztette a lakosságot az ünnepélyre. Majd a helybeli zeneegylet zeneszó mellett kivonult a fellobogozott városban át az aranylakodalmasok lakására, honnan aztán hosszú menetben a templomba vonultak. Sz. mise után a város előjárósága Stiaszny János bíró és Livora Gyula jegyző vezetésével tiszteletgel az aranylakodalmasoknál s a polgárság szerencsekívánatait fejezték ki. A meghívottak ezután ebédre gyűltek, melyen számos tósztt mondatott, legtöbbje természetesen az aranylakodalmasok egészségére.

A kivándorlás Nyitramegyében. Megyénk három járása, a miavai, szenici és a szakolcai erősen ki van téve a kivándorlás csábitásainak. Még a miavai járás szegény népének némileg indokolva van, de hogy a jobb módú szenici s különösen a szakolcai járás népe is erős ingert lát az Amerikába való kivándorlásban, mégis csak feltűnő. A kivándorlás következő számarányokat tüntet fel.

	1899. előtt	1899. évben	1900. év
Miavai járás	1502	278	197
Szenici járás	981	254	191
Szakolcai járás	1248	190	130

Feltűnést keltett, hogy a folyó 1900. évben, melynek csak apr. 1-éig, tehát ez év csupán három havára terjedő népmozgalmi adatait közli az alispáni jelentés, (melyből ez adatokat vesszük), és már ezen három hó alatt a kivándorlás közel oly mérveket öltött, mint az előző év 12 hónapja alatt. Lapunk más helyén bőven van fejtegetve e kérdés, itt ismétlésekbe bocsátkozni nem akarunk. Csak annyit jegyzünk meg, hogy a kivándorlási vágy is úgy terjed mint a fillokszera. Ha vala-

mely vidékre befészkelődött, azt többé kiirtani nem lehet.

Báró Baumgartner Pál, jaroslai huszár-tábornok, fivérével együtt édes anyja látogatására néhány napra városunkba érkezett.

Kinevezés. Balogh Imre nyitrai pénzügyi segédtitkárt a pénzügyminiszter pénzügyi titkárrá nevezte ki.

Keresztjárom-napok. A lefolyt hét első három napján a kath. egyház szokásos szertartásaival megülte a keresztjárom-napokat. A körmenetek naponként 8 órakor indultak a székesegyház templomából, és pedig hétfőn a vásárra való tekintettel, a vártemplomhoz legközelebb eső barátok templomába vezette Malatinszky József apátkanonok, hol Pelesárszky Ananiás zárdafőnök tót nyelvű szentbeszédet mondott. Kedden Csippek Sándor dr. apátkanonok vezetése alatt a piaristák templomába vonult a körmenet, hol Czeizel Antal káplán magyarul szónokolt, végül szerdán Bobok József dr. apátkanonok vezetése alatt az apácák templomába, a hol Német István hitelemző szintén magyar nyelven prédikált. Részt vettek a körmeneten az összes helyi iskolák kath. növendékei, a kőművesek, kovácsok, pékek, molnárok és lakatosok régi céhbeli zászlóikkal, utánuk a papnövendékek, a káptalan tagjai, a papság. A körmenetet szép számú közönség, különösen nők zárták be.

Megőrült tvszéki bíró. Mint a „Léva és Videke“ jelenti, R. aranyos-maróthi tvszéki bíró hirtelen örüli roham jelentkezett és Budapestre kellett szállítani. Az 1900. évre szóló nevtárban csak egy R. betűvel kezdődő nevű tvszéki bíró van Aranyos-Maróthon feltüntetve, és ez Rátnay Gyula.

Zarándoklat sz. Gellért szülőföldjére és hamvaihoz. Mint illetékes helyről értesülünk, Dessewffy Sándor csanádi püspök ur abból az alkalomból, hogy Magyarország a kereszténység felvételének és királysága megállapításának kilencszázados évfordulóját ünnepli, a magyar nemzet nagy apostolának, sz. Gellért vértanu első csanádi püspöknek szülőföldjére, Velencébe a f. évben sz. Gellért napjára, szeptember 24-re zarándoklatot vezet s ott sz. Gellért emlékét ünnepiesen megüli. A S. Giorgio szigeten, mely a piazzával szemben egész közel fekszik, a sz. Benedekrendiek templomában a klostor felé eső mellékolárnál két emléktáblát állt, egyet magyar, egyet latin nyelvű felirással; ugyanott két magyar nemzeti színű, magyar szentek képével ékesített zászlót helyez el; ünnepies hálaadó szent-misést mond, melyet magyar és olasz szentbeszédnek követnek. Az emléktáblák és zászlók elhelyezésére, valamint a hódoló isteniszület színhelyéül a csanádi püspök ur azért választotta épen a S. Giorgio templomot, mert itt sz. Gellért apáti tisztséget viselt s mert ez a hely Velence főrészéhez, a sz. Márk templomhoz, a doge palotához, a piazzához és a piazzettához egészen közel esik s azért ide minden idők magyar utasai, kik Velencében járnak, rövid néhány pernyi csónakázással könnyen eljuthatnak. A szeptemberben vezetendő zarándoklatot a rendezéssel megbizottak minden részletében gondosan ki fogják dolgozni s a megállapodásokat jó eleve közzé fogják tenni. A rendezők azon lesznek, hogy a megállapodásoktól semmi eltérés ne legyen és utközben semmi bizonytalanság, méltánytalanság vagy csalódás ne érje az utasokat. Mivel sz. Gellért nemcsak a csanádi egyházmegyének, hanem az egész keresztény magyar nemzetnek apostola, azért a szóban levő zarándoklatban remélhetőleg nemcsak csanádi papok és világiak, hanem az egész országból számosan részt fognak venni. Sőt tekintettel az alkalom nagyszerűségére, az időpont kedvező voltára, továbbá arra, hogy még egy nagyobb zarándoklatot úgy is kell Rómába vezetni, kívánatosnak látszik, hogy a szeptemberben vezetendő velencei zarándoklattal egy-

idejűleg s azzal kapcsolatosan Rómába is induljon zarándoklat, melynek tagjai szeptember 24-re Velencében kiszállnának.

Templom restaurálás. A dr. Pereszlényi Henrik ügyvéd-birtokos jószágának kegyurasága alá tartozó Vicsáp-Apáthi kath. templomot dr. Pereszlényi ur díszesen restauráltatja, ugy-szintén a plebánia lakot is.

Lesz ismét hal a Dudvágban. A Dudvág folyó még 20 év előtt is arról volt híres, hogy több volt a hala mint a vize. A víz ugyanis tele van rence és vizitökkel, szelelt minden oldalon sűrű káka szegélyezi, ez okból igen alkalmas a haltenyésztésre, sőt rákja anyyi volt, hogy esténként ezrével másztak ki a partra és ha a halás emelesőjébe egy kis darab hust tett, ugyancsak volt dolga a kiemeléssel. De a diószegi cukorgyár létesítése óta vége lett a halaknak, mert a mérges piszok beeresztésétől nemcsak a halak döglöttek ki, hanem még az állatok sem itták meg vizét. Hiába volt a többféle deputáció — mert a népnek az akkori főispán birtoktulajdonos gróf Eszterházyval nem volt ereje igazát érvényesíteni. Most mégis valahára másképpen lesz, mert már készül az alagsővezés, melyen megtisztulva fog folyni a víz a Dudvágba, a víz-melletti községek öröme, kiknek ismét felderül a hal és rákbőség s azonkívül barmaikat is kihajthatják a Dudvág partjára itatás és delelésre.

Pöstyén-fürdő vendégeinek 1900. évi első névjegyzékét vettük. A jegyzékben először a megyei hatóság van feltüntetve, mely Machovich János járási főszolgabíró és fürdőbiztosból, és Abaffy Adolf szolgabíróból áll. Uradalmi képviselők: Tersztyánszky Lajos, urad. jószágigazgató és a fürdőbizottság elnöke; Koehler Edinhard, urad. számtartó. Cs. és kir. katonai fürdőház vezetője: Krainz Ferenc, cs. és kir. őrnagy, fürdőház és helyparancsnoka; dr. Schuster János, cs. és kir. ezredorvos, a katonai fürdőház igazgatóorvosa. Gyakorló orvosok az ismert dr. Fodor Kálmán, közegészségügyi tanácsos, mint uradalmi és hivatalos fürdőorvos; dr. Visnyovszky József, megyei járási, kórházi és fürdőorvos mellett még öt orvos működik. Fürdőbélő: Winter Sándor. — A gyógydíjalap 1899. évi zárszámadásában. Bevétel gyanánt szerepel: maradvány 1898. evröl 4283 frt 53 kr; 1899. évben beszedett gyógy és zenedijakból 12767 frt 40 kr, más kisebb címen 292 frt 31 kr, összesen 17343 frt 24 kr. A kiadás főbb tételei: a zenekarnak szerződés szerint 5850 frt, a szintársulatoknak szubvenció fejében 1000 frt, utcavilágításért 1116 frt 98 kr, érdemdíjak és bérekért 1050 frt, más kisebb tételekkel összesen 12173 frt 2 kr. Maradvány 1899. év végével 5170 frt 22 kr. A fürdőt a május 14-én kiadott s hozzánk beküldött lista szerint összesen 384 vendég látogatta.

Városi képviselő-választások Érsekujvárott. Nagy érdeklődés mellett folyt le a választás, különösen a belvárosban és a szárazsori tizedben. A helvárosban dr. Dohmann Ferenc ügyvéd elnökle mellett 491 szavazó közül leszavazott 258 választó, megválasztott dr. Dohmann Ferenc, Freund Benő, Barsi József, Felix János, Illényi István, Jaksics Illés, Jankovics Ferenc, Jeney Lajos, dr. Hückl Ernő és Tomasek Béla. — A gúgi tizedben Mészáros István, Dopcsányi János, Horváth József gúgi, Ficza József, Istenes Mihály, Bencze István és Prohászka Imre. — A naszvadi tizedben Török István, Soóky Ferenc, Farkas Albert, Verseggy István, Domanizsa Mihály, Domanizsa István és Prokopenszky Mihály. — A szárazsori tizedben Hlavicska József, Barák József, Schmiedt József, Hlavicska János, Goda József és Barák István. Mondanunk sem kell, hogy a választást magnum áldomás fejezte be.

Vízvezeték Trencsénben. Trencsén városa tantalusi kinokat áll ki; dacára annak, hogy a Vág partján fekszik, sőt gyakran úszik

is, még sincs vize. Most a város Szoblahó község felől 300,000 korona költségen vízvezeték akar létesíteni, ami fejenként körülbelül 70 koronát tesz ki. Ilyen áron talán bort is lehetne bevezetni.

Uj zeneművek. A legújabbban megjelent zeneművek egész halmaza fekszik előttünk. Egytől-egyig a Rózsavölgyi cég kiadványai azok, és megelégedéssel emlíjük fel, hogy a beküldött novitások között négy szerzemény tisztán magyar. Első helyen áll Siposs Antal új magyar ábrándja. A nemrég elhunyt jeles szerzőnek, Zimay Lászlónak egyik legszebb és legnépszerűbb dala: Naptól virít, naptól hervad a rózsza, inspirálta Siposs mestert arra, hogy megörökítse ezt a szép dalt fantaziai alakjában, s hozzáférhetővé tegye a zongorázó közönség számára is. A kompozíció könnyebb modorban van írva s amennyiben az kézben fekszik, eljátszhatja mindenki, a ki zongorázást a középszerűség fokáig vitte. — Horváth Géza, Bécsben első művész, hazánk fia, szintén két magyar ábránddal lép közönségünk elé: Fantasie mignon hongroise a címe a két füzetnek, a melyek ismert régi népdaloknak izléses, változatos feldolgozását tartalmazza. Könnyű modorban írta át azokat a szerző. Különösen sikerült az első ábrándban az Is, is, is, ismert népdalnak graciózus feldolgozása és annak ügyes variációja. — A Hummel-féle híres „Polonais“-nak hatkézre való transzkupciója, szintén Horváth Géza ügyességét dicséri. Hálás vizsgadarab lesz a zongorázó növendékeknek, a kiknek ritmikái érzékét az ilyen darab összejátszás lényegesen fejleszti. A dalirodalom kedvelőinek Solty Gusztávné Homa Ella kedveskedett egy fülbemászó dalszerzemény-nyel. „A vad madár“ a címe ennek a kompozíciónak, a melyet zongora kíséretes énekhangra írta a szerző. Ő maga írta a szövegét is ennek a szerzeménynek, a mely mazurka tempóban indul, majd áttér egy melankolikus 3/4 ütemű dallamra, közbe-közbe koloratúrás patsayeokkal tarkítván a népszerűnek ígérkező kompozíciót. A dal Komáromy Mariskának van ajánva. Találunk a beküldött újdonságok között aktuális újdonságokat is. A Györkönyi Károly új népszimfóniájának „A muzslai bankó“-nak összes dalait tartalmazó hangjegyfűzet ez, a melynek egyes számai részben Barna Izsó tollából kerültek ki, részben pedig átvett dalok. A dalok szövegét Vidor Pál írta, de találunk a dalok között Göre-nótát is, a híres juhász-nótát: „Papnak szánt az apám“, a melynek dallama a Lányi Ernő eredetiségét dicséri, a tizenkét dalt tartalmazó fűzet ára 3 korona.

A fejedelmek az ipar és a kereskedelemben. Az európai fejedelmek és uralkodó hercegek legnagyobb része vállalkozó, iparos és kereskedő is egyszerismind. Az orosz cár egyik legnagyobb bortermelője a világnak és a kaukázusi szőlőből kikerülő finom borok nemcsak Oroszországban, de az egész Keleten nagy keresletnek örvendenek. A szász király porcellángyárai milliókat jövedelmeznek évente. A mecklenburgi nagyherceg lovakkal, Kóburg herceg gyümölcseset kereskedik. A bajor régensnek sajtgyárai vannak, a schleswig-holsteini herceg keményítőgyára a legnagyobb egész Németországban. Stolberg herceg bányái a Harzban óriási ezüstmennyiséget szolgáltatnak. Bismarck Herbert hercegnek nagy papirgyárai vannak a Szászerdőben. Még atyja, a vaskancellár alapította ezeket a papirgyárakat, amelyek a porosz lapok legnagyobb részének szükségleteit fedezik. A német császárnak Charlottenburgban nagy porcellángyára van, amely hírnév tekintetében a szász király gyárai után következik, Potsdamban pedig több előkelő vendéglő és kávéház az övé.

Idegen földbirtokosok Trencsénmegyében. Baros János dr. mint a „Vág-völgyi lap“-ban olvassuk, Trencsénmegyében összeállította az idegen földbirtokosok névjegyzékét. Trencsénmegye 725000 holdnyi területéből 143000 van idegen — nem trencsénmegyei — birtokosok

kezén: még pedig Lachnit Oszkár, Beckó 496 hold, Springer báró testvérek, Bohuszlavic 1899 h., gr. Sizzo-Noris, Adamóc 830 h., Dreher Antal, Driethoma 11300 h., gr. Harcourt Iphigenia grófnő, Baán 34224 h., Rothbauer Ferenc, Halács 404 h., Ulrich József, Drskóc 215 h., Budinszky Kamil, Dezsér 341 h., Helf József, Sztrice 578 h., gr. Seldern Gosvin, Motesic 2674 h., Pfeiffer Ignác, Mitic 436 h., Adamik Villibald, Latkóc 427 h., gr. Bertholdt Zsigmond, Csicsmán 2442 h., Hyra Anna, Pruzsina 3295 h., Auersperg Valeria grófnő, Hlózsa 8734 h., Putkammer özeveg, Dlhopolen 41468 h., gr. Königsberg Ferenc, Illava 10442 h., Schreiber József, Kvassó 8138 h., Hajda Ferenc, Dohnyán 218 h., Reich Salamon, Tr.-Makó 2033 h., Del Court Henrik, Huorki 302 h., Hohenlohe Clodvig hgnő, Orlove 7284 h., Beckers Szidónia grófnő, Klobusic 695 h., Chorinski Philomena, Driethoma 2574 h., gr. Kinszky Jenő 1346 h., Lachnit Alfred, Beckó 396 h. és b. Skrbensky Fülöp, Prilesz 281 h.

A nagy-bittsei hid elkészült. Trenčín-megyében a Vág folyót amint közlekedési utnak használják a talpas tótok, éppugy közlekedési akadályokat gördít a kocsin és gyalog járók útjába. Jégzajlás, áradás mellett össze-vissza két hónapig, mint a szilaj csikó a lovas, úgy ez sem túri el hátán a kompot. Ilyenkor a bittseiek és a predmériek, Marconi táviró hiányában, csak jelek által közlekednek egymással. Most végre a hid Bittsénél elkészült, amelynek felavatása nem-sokára megtartatik.

Tűz Verebélyen. A szomszéd barsvármegyei Verebélyen f. hó 21-én ismeretlen okból tűz támadt, melynek több lak és gazdasági épület esett áldozatul.

Az érsekújvári közkórház 1899. évi kimutatását köszönettel vettük, melyből kiemeljük a következőket. Az intézet élén dr. Hückl Ernő igazgató-főorvos áll, a kórházi bizottság elnöke Czizel Gábor, nyitrai apátkanonok ur. Az érsekújvári közkórházban öt irgalmas-rendi testvér és egy világi ápolónő gondozza a betegeket. A múlt év folyamán ápolatott összesen 602 beteg, köztük 393 férfi, 209 nő. Ezekből gyógyult 404 vagyis 67.10%, javulva távozott 105 azaz 17.44%, gyógyulatlanul 19, százalékban 3.01%, meghalt 34, azaz 5.64%. Legtöbb beteget felvett március és augusztus hónapokban 57—57, legkevesebbet októberben: 33. A hatszáz beteg közt volt 25 tanuló, ami feltűnően sok, 29 cipész és csizmadia, 54 földműves, 44 háztartásbeli, 27 katona és 149 napszámos és napszámosnő. A többi foglalkozás kisebb számokkal van képviselve. De ebből is látszik, hogy az intézmény éppen a legszegényebb sorsuakra terjeszti ki áldásait. A betegek közt volt 126 érsekújvári, 184 más nyitramegyei, 178 komárommegyei. Ez utóbbi vármegye jóval több beteggel szerepel, mint Nyitrát kivéve, az összes vármegyéék együttvéve. A kiadás 11675 frt 67 krt tesz ki.

Alig van gyógyforrás, mely első-rangu orvosi tekintélyek által oly egyhangú elismeréssel találkoznék, mint a beregvármegyei Schönborn gróf féle szolyvai, luhi Erzsébet és polenai gyógyvizek. Egyetemünk kitüntetései közül, különösen dr. Kéti, dr. Bókai, dr. Than tanár urak, számos magántanár, közkórházi főorvosok, a bécsi egyetem tudós professzera Widerhofer dr. elismerő nyilatkozatban adtak kifejezést e források gyógyhatása és alkatrészeiknek szerencsés összetétele felett. Ujabbán a budapesti klinikai bizottság a következő hivatalos értesítést küldte e gyógyforrások bérlőségének: A budapesti kir. magyar tudomány-egyetemi klinikai bizottság, f. évi március hó 15-én tartott 50-ik rendes ülésében, a Schönborn-Buchheim Ervin tulajdonát képező szolyvai, luhi Erzsébet és polenai ásványvizforrások termékeinek gyógyhatását méltányolva és elismerve, azoknak a klinikai betegknél leendő alkalmaztatását elhatározta s esetről-esetre igénybe veendi. Miről címedet tisztelettel értesíteni van szerencsém. Budapest, 1899. máj. hó 18-án. Kéti s. k., a klinikai bizottság elnöke.

Közgazdaság.

Miért rosszabb az amerikai here az európainál?

Közel öt esztendeje annak, hogy az amerikai verseny a heremagvak forgalomba hozatalánál is megindult. Eleinte csak egy-két vagon-rakomány érkezett hozzánk, de mikor látták az élelmes amerikaiak, hogy heremag készletük itt mindenkor biztos vevőre talál, egyszerre előzönlötték az európai piacot elannyira, hogy ma már alig akad vármegye, a hol egynéhány vagon heremagkészlettel ne találkozunk. Kereskedőink szívesen vásárolják, mert jóval olcsóbban jutnak hozzá, mint az európaihoz (a különbség például az idén 150—200%) s mert ugyanoly árban adják el mint az európaiat. A gazdaközönség pedig megveszi tőlük, mert mint laikus nem képes megítélni azt, hogy vajjon amerikai vagy európai áruval van-e dolguk; arra pedig rá nem vehető, hogy kikérje valamely megvizsgáló állomás tanácsát, holott az állomások gazdák részére a vizsgálatot díjmentesen eszközlik. Hogy a gazdáknek a megvizsgáló állomásokkal szemben tanusított eme közönye minő károkat idéz elő, azt ők nem is sejtik. Ezuttal elegendőnek vélünk csak egy esetet felemlíteni, nevezetesen azt, mely reájok az amerikai herevásárlásából származik.

A zürichi megvizsgáló állomás vezetője évek óta folytatja már az amerikai heretelékkel való termelési kísérletet s azon meggyőződésre jutott, hogy ugy az amerikai lucerna, mint az amerikai löhere hitvány növény. Ő legelőször is a francia lucernát hasonlította össze az amerikaival, hat esztendőn át folytatva a kísérletet, melynek eredménye az volt, hogy a francia lucerna hozamát 100-nak véve, az amerikai lucerna hat évi átlagtermése csak 70.6 volt, a mely csekély hozam abban leli magyarázatát, hogy az amerikai lucerna lassabb fejlődésű s így a különböző káros gyomok felburjánzását nagyban megkönnyíti. Az amerikai lucerna már a harmadik esztendőben teljesen el van gyomosodva; a negyedik évben már alig nevezhető lucernának, mert csak elvétve találhatunk ott egy-egy lucerna tövet; az ötödik esztendőben pedig a lucernának már nyoma sincs.

Ugyaníly kedvezőtlen eredményre jutottak hazai termelőink az amerikai löherénél is, s több összehasonlító kísérlet után kimutatták azt, hogy az amerikai löhere még a közepes minőségű közepéurópaival sem állja ki a versenyt, s különösen azért, mert levelei és szárrészei szőrözettek, s e miatt a betegségeknek jobban ki van téve, hazánk zord telét és aszályos nyarát ki nem bírja, s így termelése rizikóval jár. Egy hazai gazdaságban kísérletet tettek amerikai, magyar és stajer löherével. Mind három löhere ugyanolyan minőségű s azonosan elkészített olyan földbe került, a mely vetés előtt szuperfoszfáttal lett megtrágyázva. Legnagyobb termést a stajer löhere adott, majd a magyar, s legkisebbet az amerikai. Utóbbit megtámadta a lisztharmat is, míg az európain nyoma sem látszott.

Legnagyobb baja azonban az amerikai löherének az, hogy a benne előforduló aranka magva csaknem akkora, mint maga a heremag, s így attól megtisztítani nem lehet. Az amerikai herének most vázolt rossz tulajdonságai eléggé indokoltá teszik a heremagvásárlás esetén követendő nagyobb óvatosságot.

Dijazással egybekapcsolt szarvasmarhavásár Pöstyénben. A Nyitramegyei Gazdasági Egyesület a földművelésügyi minisztérium anyagi támogatása mellett Pöstyénben a f. évi június hó 25-én, hétfőn az országos állatvásár napján a városi vásártéren díjazással egybekapcsolt tenyészállat-vásárt rendez. Kiosztásra kerül mintegy 400 korona állami díj. Pénzdíjakat csakis kiszagdik kapnak, nagyobb tenyésztők elismerő oklevéllel jutalmaztatnak. A díjazás reggel 9 órakor kezdődik. Az ezen időn túl felhajtott

állatok figyelembe nem vétetnek. Az állattartó gazdákat és tenyészállat-kereskedőket ez uton is figyelmezteti az egyesület arra, hogy a póstyéni vásáron igen szép anyagot vásárolhatnak. Bővebb felvilágosítással szolgál a vásárra vonatkozólag Pöstyén mezőváros előljárósága.

Fogatos kapalógépversenyt Tót-megyeren. A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége és a Nyitramegyei Gazdasági Egyesület által közösen rendezendő fogatos kapalógépversenyt a f. május hó 31-én csütörtökön fog megtartani. A verseny színhelye a vasuti állomás mellett van. A verseny reggel fél 10 órakor kezdődik. A gazdaközönséget ez uton hívja meg a versenyhez a Nyitramegyei Gazdasági Egyesület. A vendégek ellátásáról a tótmegyeri vasuti vendéglős gondoskodik.

CSARNOK.

Adatok az egyházmegye történetéhez.

A szlopnai róm. kath. plebánia.

Ch. J. dr.

(Vége.)

A plebániát azonnal betöltötték, a mint az már az akkori időben szokásban volt, hogy nem hagyták a plebániát hónapokon át rendes lelkész nélkül, hanem minél előbb töltötték be: u. év április elején már *Szilkey Jánost* találjuk szlopnai plebánosnak. Plebánoskodása legfontosabb eseménye az 1766-ki püspöki látogatás, melynek jegyzőkönyvéből a főbb adatokat itt közöljük. Az anyaegyháznak van 5 mérő alá szántóföldje, melynek átlagos évi jövedelme 3 frt 15 kr. A závadai soltsztelektől 1 frt. Ehhez úgy jutott, hogy Ordódy István még 1645-ben kesseleőkői és pruzsinai Majthényi Istvánnak száz frtot kölcsönzött a závadai Lagin Kristóf-fele soltsz telekre, mely összeg újabb kölcsönökkel 195 frtra emelkedett és a telek Ordódy birtokába ment át. Ezen telek jövedelmét, 14 frtot, Ordódy szent misékre szánta úgy, hogy a plebánosnak tiz jusson belőle, lévén kötelezve minden szombaton — ha lehetséges az a lieszkői egyházban — sz. misét mondani az Ordódy-család elő és megholt tagjaiért; a rektor kapjon három frtot és a templom egyet. Tökében az egyház 1012 frtot bír. A plebánosnak a szlopnai határban van 40 mérő földje, a vizsolajiban három mérő, de ezek jövedelmének $\frac{1}{3}$ -át a kántor kapja. Rétekből van három szekér széna. Párber 48 $\frac{5}{8}$ m. buza; koleda 8 m. zab és körülbelül 3 frt 50 kr készpénz; Urnapkor a füvek szenteléseért vagy 30 tojás és körülbelül harminc font tőrő; a nagybőjti gyűjtés $\frac{1}{4}$ m. hüvelyes és 60 tojás; a szellérek egy egész, fél szellérek csak fél napot aratnak; f-lieszkő nemesektől egy kappan vagy 15 kr. Azonban miután e címen dupla stólától menteseknek tartják magukat, egy kappan pedig csekély remuneration a stóla másik feléért: jövőre több kappant adjanak, vagy pedig megfelelő számú csibét. A molnárak mint másutt, úgy itt is, a mostanig divó csekély munka helyett, kappant és kalácsot hozzanak sátoros ünnepeken a plebánosnak. Tizenhatod kitett 2 frt 50 krt.

A kántor jövedelme: 6 $\frac{3}{16}$ m. szántóföld; a vizsolai földek után 1 frt 50 kr; párber 6 $\frac{3}{4}$ m. buza; minden telektől 12 kéve őszi gabona; koleda és offertóriumok egy harmada; nyolc kantációból kalács, szalonna, tojás és vagy 1 frt 50 kr készpénz; minden iskolás gyermektől egy forint és egy szekér fa.

A plebániái hivek száma 1208, köztük csak egy lutheránus lakik. Szlopnához tartozó fiók községek: Alsó- és Felső-Lieszkő, Szverepec és Vizsolaj.

A templom nagyon gyászos állapotban van; összeropedezve, bedőléssel fenyeget. Háromszáz évvel ezelőtt épült (tehát a XV. században), de

az Ordódy-család sokat javított rajta és ugylátszik meg is nagyobbította. A szentély még boltozva van, a hajónak famennyezete egészen ki festve. A diadalív alatt alkalmazott gerendán a keresztre feszített Krisztus szép kivitelű alakja áhitatra buzdítja a híveket. Három oltára mind újabbkori; a fő sz. Andrásnak, a két mellék oltár pedig a szeplőtelen fogantatásnak és nep. sz. Jánosnak van szentelve. Három fa chórusát Krisztus Urunk, tizenkét apostol, Magyarország több védszentjének képe díszíti; a templom egyik falán a tisztítóhely, a másikon a pokol van ábrázolva a mint Luther Márton segíti az ördögöt szánon behozni az örök tűzre az elkárhozottak lelkeit.

Az anyaegyházon kívül még két templom van a plebánia területén. Az Alsó-Lieszkón lakó Ordódy-család, mint már mondtuk, mindig hű maradt ősei vallásához, s akkor sem pártolt el attól, midőn az anyaegyház a protestánsok kezére jutott. Talán éppen ez volt az oka, hogy 1580. körül — ezen vizitáció szerint több mint 180 év előtt — kertjükben Szűz Mária tiszteletére kápolnát emeltek, melyben, kivált a protestáns korszakban, a többi hívek számára is isteni tiszteletet tartottak, ha csak kaphattak kath. papot. Valószínű 1655-ig ez volt a szlopnai hívek menedéke, mikor templomuk más hitűek hatalmába került. 1754-ben és a következőben két Ordódy testvér, Gábor, dulmi vál. püspök, esztergomi kanonok és Kristóf, Trencsénmegye alispánja régi kápolna helyett sz. Órangyalok tiszteletére új szép templomot emeltek a községben, minden szükségessel ellátták és Kristóf 50 frttal dotálta. Lieszkóczy Zsuzsanna pedig egy irtványval ajándékozta meg.

A másik templom a viszolaji, melyről azonban majd más helyen szólunk.

1776-ban Felső-Lieszkó is kapott templomot. Kudlik András nyitrai kanonok, ki idevaló születésű volt, nem kis áldozattal emelte, a községben hívek csak kézimunkával járultak az építkezéshez. Végrendeletében némi dotációról is gondoskodott,¹⁹ melyről azonban az 1829-ki vizitációban már említés sem tétetik, meg van azonban említve, hogy időközben három p. mérő alá szántóföldet kapott. Az egyház a sz. Kereszt tiszteletére van megáldva.

Mint láttuk, a plebániái templom már 1776-ban roskadozó állapotban volt; de azért még huszonhárom évig kellett szolgálnia míg az Ur könyörült rajta és nagy jötevőt támasztott számára *Faba Simon* esztergomi kanonok személyében. Megérdemli, hogy felelevenítsük emlékét. Született Szlopnán 1731. aug. 18-án. Atyját Jánosnak, anyját Hlavács Annának hívták. Maga mondja, hogy Ordódy Lajos és Kristóf, nemkülömben Katalin nővérek főkezü pártfogói voltak, szellemiekben pedig sok jótéteményt tanusítottak iránta Letovics és Lukács plebánosok. A tehetséges fiu közép iskolái végeztével az esztergomi egyházmegye kötelekébe lépett, s a theológián is kifejtett szorgalmáról tanuskodik az egyház jogból nyert tudori koszorúja. Első sz. miséjét csakugyan a szlopnai templomban 1754-ben mutatta be az ég Urának. Gyorsan emelkedett az egyházi méltóságok lépcsőjén; előbb az egyházi iroda igazgatója, 1763-ban az esztergomi káptalan tagja és Barkóczy primás oldal-kanonokja lett. A káptalanban lektorságig emelkedett; de erről 1786-ban önként lemondott és kántor maradt mindhaláláig, mely 1801-ben következett be. Ezen nemes szívű férfiú kezdeményezésére a régi templomot 1793-ban lebordták és az ő költségén — a fuvert és a kézi munkát leginkább a szlopnai-községbeliek adták — 1796-ban befejezték az új templom építését a nyitrai püspök engedelmével. Maga Faba áldotta meg az új templomot 1796. okt. 11-én, mely alkalommal Mészáros András dubnici kanonok-plebános tartotta a sz. beszédet.²⁰ Jelenlegi jötevője volt a templomnak, Fábanak kanonoktársa s földije *Gosztonyi István* dulcinói vál. és tiberiopolisi fölszentelt püspök is, ki nagyobb szerű alapítványval gazdagította fuscusát és kisebb nagyobb ajándékokkal többször emlékezett meg róla.²¹

Szítkayt 1779-ben *Daniss György* váltotta fel, ki 1783-ban *Hencz Ferenc* zay-ugróczy plebánosral cserélt javadalmat. Ez utóbbi 1794-ig működött Szlopnán. A Vurum-féle Visitatio Hencz után *Miklovics Pált* említi, kit a *Chronicon parochiae Szlopnensis*²² nem ismer; de a következő plebános *Sztraka Antal* működésének kezdetét csak 1798-ra tevé, meglátszik, hogy Miklovics 1794—1798-ig csakugyan administralhatta a plebániát Sztraka különben 1812-ben Széplakra ment át, hol 1829-ig működött. Azután *Michálik István* volt itt plebános 1812—1817-ig. Utódja *Valmrath Márton* szül. Selmecen 1793. nov. 8-án. A philosophiát és az első évi theológiát Nyitrán hallgatta; azután a bécsi pázmáneumba küldték, hova a collegium visszaállítás után egyházmegyénk részéről Mory Ferenczel mint első oda disponált növendékek 1814-ben vétettek fel. Alig egy éves áldozár volt, midőn a trencsényi káplániáról 1817-ben kapta a szlopnai plebániát; de beiktatva még 1829-ben sem volt, minek okát azon évi visitatio e szavakkal adja: „*investitus non est propter miserum statum Ecclesiae et parochiae.*“ A nevezett Visitatio (1829. aug. 28.) nem sok örvedetést mond a templom és a plebániáról. Ordódy József kegyur, a nyitramegyei Krenesre költözött, hol állandóan lakik; a patronátusról nem akar lemondani, de kötelességeit sem teljesíti. A sekrestyét, nehogy összedőljön, már korábban Kluch püspök engedelmével szalmával fődtek be a hívek; most már a templom boltozata is ki van téve az esőnek, befödnek ezt is a hívek, de nincs szalmájuk. Ilyen állapotban van a paplak is, s hogy nagyobb kár nem esett benne, csak a szegény hívek áldozatkészségének köszönhető. A templom, plebános és kántor jövedelme 1766. óta körülbelül csak annyiban változott, amennyiben Viszolaj és Szverepec községek a plebániától elszakítottak,

s így velők többrendbeli jövedelem elesett. Nyert azonban a plebános kintalványozott subsidium által, mely 141 frt 71 krban lón megállapítva. Nemsokára ezen Visitatio után a plebánia a megyés püspök szabad adományozásába (*liberae episcopalis collationis*) ment át, miután Ordódy család elhagyta e csendes völgyet, hol háromszáz év előtt az ellenség elől menekülve biztos menedéket lelt, s mely e nemes család katolikus érzületének annyi sok szép tanubizonyságát látta és tapasztalta. — Valmrath 1847-ben kosztolna-mitici plebános lett, mely javadalomról 1867-ben lemondván, Trencsén-Tepligre nyugalomba vonult, hol utólérte a halál 1882-ben.

Fivaldszky József plebánoskodása csak 1847—1848. febr. 20-ig tartott. Utána jött *Cserenyánszky Ignác*, kit 1869. okt. 5-én épen a vasárnapi istentisztelet alatt szivszelhűdés ért, minek következtében pár nap mulva az örökkévalóságba költözött. U. év nov. 30-án *Malatinszky József* követte, ki mint a lukii plebános administralora ez állásban elismerésre méltó érdemeket szerzett. Husz éven át buzgón serénykedett gondjaira bizott nyája szellemi és anyagi jólétének előmozdításán, mely buzgólkodása nem is kerülte el főpásztorra figyelmét, s jutalmul nyitrai kanonokká léptették elő 1890. év őszén. Nem távozott azonnal plebániájáról, megvárta utódját *Potucsel Jánost*, volt vöröskői plebánost, és csak miután ennek biztos kezeibe letette volt hívei sorsát, elfoglalta stallumát 1891-ik év tavaszán.

¹⁹ U. o. 330. l. jegyzet.

²⁰ Prihodne kázne, Resetka Mihály kiadásában; Mészáros beszéde 357. l. okk.

²¹ A Memoria Basilicae Strigon. szerzője 176. l. Gosztonyi születéshelyeül tévesen Ürményt teszi; pedig ez született Alsó-Lieszkón 1739. decz. 17-én. Cfr. Matric. Baptis.

²² Összeállította Malatinszky J. plebános.

A kinek szakácsnéra

vagy

kulcsárnőre

volna szüksége, az forduljon az alulirothoz, ki **Nyitrán, Bástya-köz 2. sz.** házban lakik, és ezen állások bármelyikére vállalkozik.

Prska Mária,
szakácsnő.

A m. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynöksége.

BUDAPEST, Váci-körut 32. szám.

Ajánlja a magy. kir. államvasutak gépgyáraban készült

gőzcséplő készleteit, „Millenium“ legújabb szerkezetű: fűkaszaló-, marokrakó- és kévekötő aratógépeit,

melyek főelőnyei: préselt acéllemez-állvány, tégelyacél-alkatrészek, jó és könnyen hozzáférhető. elpusztíthatlan szerkezet,

továbbá: a szab. osztrák-magyar államvasutársaság resicai mezőgazdasági gépgyáraban készült 3, 3½, és 4 lőerejű gőzcséplő-készleteit, Sack-rendszerű, acélöntésű ekéfével ellátott ekéit, „Boni“-féle kéttengelyű eketalyigáit, járgányos cséplő-készleteit, szecskavágóit és egyéb mezőgazdasági eszközeit.

Figyelmeztetés! Ezennel közhírré tesszük, hogy az összes ügynökeinktől, legyenek azok akár helyi ügynökök, akár utazó ügynökök, az eddig birt meghatalmazásokat f. évi január hó 31-ével megvontuk és azokat ezennel hatálytalanoknak nyilvánítjuk. Nevünkben és megbízásunkból tehát csak azok járhatnak el, a kik 1900. február hó 1-e után kelt és általunk aláírt megbízással bírnak és csupán oly jogkörrel, a melyre ezen írásbeli megbízás kiterjed. Nehogy a közönség tévútra vezettessék és nehogy nevünkkel visszaélések történhessenek, felkérjük mindazokat, kik velünk üzleti összeköttetésbe lépni óhajtanak, hogy mindenkitől, a ki nevünkben eljár, írásbeli meghatalmazásának felmutatását kérjük s abba betekintést tenni sziveskedjenek.

A Magy. Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége.

Képviselő: **Hirschmann Kristóf, Pozsony.**

Homlokzat-festék-gyár

Első os. és kir. osztrák-magyar kizárólag szab.
Kronsteiner Károly Bécs, III., Hauptstr. 120. (saját házban).
Arany-érmekkel kitüntetve.

Főhercegi és hercegi uradalmak, cs. és kir. katonai intézőségek, vasutak, ipari-bánya és gyári társulatok, építési vállalatok, építőmesterek, ugyszintén gyári és ingatlan tulajdonosok szállítója. E homlokzat-festékek, melyek mészen főloldhatók, száraz állapotban poralakban és 40 különböző mintában kilónként 16 krtól fölfelé szállítatnak és a mi a festék szintisztaságát illeti, azonos az olajfestékekkel.

Mintakártya, ugyszintén utasítás kívánatra ingyen és bérmentve küldetik.

Gróf Schönborn-Buchheim Ervin bereg m. uradalmából.

Szolyvai gyógyforrás.

Dr. KÉTLI, dr. BÓKAI, dr. WIDERHOFFER tanár urak és számos orvosi tekintélyek nyilatkozatai alapján kitünő sikerrel ajánltatik: köszvény, hólyag s vizeleti szervek bajainál; cukorbetegség, húgyhomok, epekő; a torok és tüdőszervek bántalmainál, étvágytalanság és gyomor-megbetegedéseknél.

Kitünő ízű ital, igen üdítő viz.

Gyomor bajok elleni specificum

A Luhi Erzsébet gyógyforrás.

A gyomor rendetlen működésénél, gyomorsav tulságos képződésénél, gyomorégés, bőfűgés, a gyomor elnyálkásodása, a gyomor és bél krónikus hurutja alkalmával kitünően beválik; a torok, gége és hörgők idült hurutos állapotában sikerrel alkalmaztatik.

Elsőrangú üdítő és asztali ital.

Polenai gyógyforrás.

Elsőrendű diätetikus viz; legüditőbb asztali viz, borral vegyítve kitünő, tejjel vegyítve a legjobb nyálkaoldó szer.

Kizárólagos főraktár: **FELSNER JON.** urnál Nyitrán.

SZUPERFOSZFÁTOT,

kénsavas-kálit,
kénsavas-ammont,

KOVASAVAS-KÁLIT,

(dohánytrágyázásra)

KÉNPORT, (legfinomabb = 78% Chancel oidium ellen)

RÉZGÁLICOT, 98—99%

legolcsóbban szállit a

„**HUNGÁRIA**“ műtrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.

Huszár István könyvnyomdája Nyitrán.

PÉCS EDE

fűszer, csemege, bor és ásványvízkereskedő
NYITRÁN

ajánlja az idényhez alkalmas cikkeket, mérsékelt árban. 4—5.

Liptói tavaszi túró.

Különlegesség! 1/2, 1, 2, 5 kilós bödönökben és szabadon.

Friss töltésű hazai és külföldi ásványvizek

nagy raktára!

HAZAI

KÜLFÖLDI

ásvány és gyógyvizek.

ásvány és gyógyvizek.

Borszéki	Hunyadi	Billini	Karlsbadi
Budai	Salvator	Emsi	Marienbadi
Luhi	Parádi	Giesshübl	Preblani
POLENAI	Csizi	Guber	Roncegnoi
Szolyvai	Mohai	Gleichenbergi	Rohitsi
Margit	Szántói.	Halli	Sellersi
		Levico	Luhacovici

A földmivvelésügyi magy. kir. miniszterium felügyelete alatt álló

MAGY. KIR. ORSZ. KÖZPONTI MINTAPINCE

palackborai:

Fehér borok:

Vörös borok:

Magyarádi	Burgundi
Neszélyi	Szegszárdi
Ermelléki	Villányi
Pécsi	Dörgicsei k. tanítórend.
Dörgicsei k. tanítórend.	Kadar, gróf Apponyi
Br. Apor, tramini	Villányi, gróf Andrássy
Somlói Augusz K.-né	Egri (Visontai borvidék)
Neubauer J.	Ménési (Magyarádi borvidék)
Badacsonyi Pauler Tivadár	Visontai, Koppély Géza.
Muskotály Jantsics	
Balaton-i rissling	
Balaton-melléki I.	

Tokaji aszú bor: 1 puttonyos.
" " " 2 puttonyos.
" " " 3 puttonyos.

„**RAFFIA**“ I. rendű, világos.

Legjobb és legolcsóbb szőlő kötöző anyag. 5 kgr. vételnél előnyös ár.

== Rézgálic (kékkő) 98—99% ==

Szép kék jegecokban; peronospora elleni védekezésnél eddig legjobb és leghatásosabbnak elismert szer.

Szicíliai finom őrlött **KÉNPORT**

„oidium“ lisztharmat szőlőbetegség ellen legjobb sikerrel használják.